Çıkarım Yapma, Önemli Bilgileri Belirleme ve Özetleme

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Çıkarım yapma:** Metindeki ipuçlarını ve ön bilgilerimizi kullanarak metinde **doğrudan söylenmeyen** bilgileri bulmaktır. Örnek: "Şemsiyesini kapatıp ıslak montunu astı." → Dışarıda yağmur yağıyor.
- **İpuçları:** Kahramanların davranışları, sözleri, yüz ifadeleri, zaman ve mekân ifadeleri, betimlemeler çıkarım yapmamızı sağlar.
- **Önemli bilgileri belirleme:** Okuma amacımıza göre metnin ana düşüncesini taşıyan bilgileri ve **anahtar kelimeleri** seçeriz; örnekleri ve küçük ayrıntıları ayırırız.
- **Özetleme:** Metnin konusunu, ana düşüncesini ve temel bilgilerini **kendi cümlelerimizle**, kısa ve sıralı biçimde yazmaktır.
- **Özette olmaz:** Kendi yorumumuz, metinde olmayan bilgi, gereksiz ayrıntı, tekrar ve uzun örnekler.
- **Özetleme adımları:** Metni dikkatle oku, önemli bilgileri belirle, kendi cümlelerinle yaz, asıl metinle karşılaştırıp kontrol et.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Parçayı okuyunuz. Parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

> Kapı zili çaldığında Deniz elindeki kitabı hemen bıraktı. Koşarak kapıyı açtı ve karşısındaki kargo görevlisine gülümsedi. Paketi alır almaz odasına geçti, üzerindeki bandı sabırsızlıkla kopardı. Kutudan çıkan dürbünü pencereye doğru tutup uzun süre gökyüzünü seyretti.

A) Deniz paketin gelmesini sabırsızlıkla beklemektedir.
B) Deniz kargo görevlisini önceden tanımaktadır.
C) Dürbün Deniz'e doğum günü hediyesi olarak gönderilmiştir.
D) Deniz kitap okumaktan hoşlanmaz.

2 Yukarıdaki parçaya göre aşağıdaki bilgilerin **doğrudan söylenmiş** (D) mi yoksa **çıkarımla bulunmuş** (Ç) mu olduğunu yazınız.
(…) Deniz paketin bandını kopardı.
(…) Deniz gökyüzünü incelemeye meraklıdır.
(…) Kutudan bir dürbün çıktı.

3 Boşluğu uygun ifadeyle doldurunuz.
Metinde doğrudan söylenmeyen bilgileri ipuçlarından ve ön bilgilerimizden yararlanarak bulmaya ..... denir.

4 "Ceren kapıda şemsiyesini silkeledi, ıslak ayakkabılarını paspasın üzerinde çıkardı."
Bu cümleden hava durumuyla ilgili ne çıkarılabilir? Hangi ipuçlarından yararlandınız?

5 Özetle ilgili aşağıdaki ifadelerin başına doğru olanlar için **D**, yanlış olanlar için **Y** yazınız.
(...) Özet, asıl metinden daha kısadır.
(...) Özette metindeki bütün örnekler ayrıntılı biçimde anlatılır.
(...) Özet kendi cümlelerimizle yazılır.
(...) Özete kendi yorumlarımızı da ekleriz.

6 Paragrafı özetlerken kullanılması gereken **üç anahtar kelime** yazınız.

> Arılar çiçekten çiçeğe uçarken bacaklarına yapışan polenleri taşır. Böylece bitkilerin tozlaşmasına yardım ederler. Tozlaşma olmadan pek çok meyve ve sebze oluşamaz. Bu yüzden arıların azalması, sofralarımızdaki besinlerin de azalması anlamına gelir.

7 Yukarıdaki paragrafın **konusu** aşağıdakilerden hangisidir?

A) Arıların bal yapması
B) Arıların tozlaşmadaki rolü
C) Meyvelerin faydaları
D) Çiçeklerin renkleri

8 "Mert karnesini çantasından hiç çıkarmadı. Akşam yemeğinde gözlerini tabağından ayırmadı ve sorulara kısa cevaplar verdi."
Bu cümlelere göre Mert'in ruh hâli için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Sevinçli B) Heyecanlı C) Meraklı D) Kaygılı

9 Bir yemek tarifini, yemeği yapmak amacıyla okuyan kişi için aşağıdaki bilgilerden hangisi **en önemlidir**?

A) Tarifi yazan kişinin çocukluk anısı
B) Malzemeler ve yapılış sırası
C) Yemeğin fotoğrafının çekildiği yer
D) Tarifin yayımlandığı gün

10 İpuçlarını uygun çıkarımlarla eşleştiriniz.

1) Sokakta herkes montunun fermuarını çekmiş, ellerini cebine sokmuştu.
2) Salondan uzun süre alkış sesleri yükseldi.
3) Mahalle fırınının önünde her sabah uzun bir kuyruk oluşuyor.

a) Gösteri izleyiciler tarafından beğenilmiştir.
b) Fırının ekmekleri çok sevilmektedir.
c) Hava soğuktur.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Parçayı okuyunuz. Elif, adamın adres aradığını hangi ipuçlarından anlamış olabilir? **İki** ipucu yazınız.

> Otobüs durağındaki yaşlı adam, elindeki kâğıda tekrar tekrar bakıyor, sonra çevredeki tabelaları okumaya çalışıyordu. Gözlüğünü çıkarıp sildi, yeniden taktı. Yanında bekleyen Elif, adamın bir adres aradığını fark etti. "Size yardım edebilir miyim?" diye sordu. Adam rahatlamış bir yüzle kâğıdı ona uzattı.

12 Yukarıdaki parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisi **söylenemez**?

A) Adam aradığı yeri bulmakta zorlanmaktadır.
B) Elif çevresindekilere dikkat eden biridir.
C) Adam, Elif'in yardım teklifinden memnun olmuştur.
D) Adam bu şehirde uzun yıllardır yaşamaktadır.

13 Yukarıdaki parçada adamın **gözlüğünü çıkarıp silip yeniden takması** hangi durumu düşündürür?

14 Yukarıdaki parça için yazılmış özet cümlelerini olayların sırasına göre numaralandırınız.
(…) Elif, adamın adres aradığını anlayıp ona yardım etmek ister.
(…) Durakta bekleyen yaşlı bir adam, elindeki adresi bulmaya çalışır.
(…) Adam rahatlayarak adresin yazılı olduğu kâğıdı Elif'e verir.

15 Paragrafın en uygun özeti aşağıdakilerden hangisidir?

> Plastik şişeler doğada yüzlerce yılda yok olur. Bu süre boyunca küçük parçalara ayrılarak toprağa ve denizlere karışır. Deniz canlıları bu parçaları besin sanıp yutabilir. Şişeleri geri dönüşüm kutusuna atmak ya da yeniden kullanmak, bu zararı azaltmanın en kolay yollarıdır.

A) Plastik şişeler hafif ve dayanıklı olduğu için çok kullanılır.
B) Deniz canlıları yalnızca plastik şişelerden zarar görür.
C) Doğada uzun süre kalan plastik şişeler canlılara zarar verir; geri dönüşüm ve yeniden kullanım bu zararı azaltır.
D) Plastik şişeler yüzlerce yıl sonra toprağı verimli hâle getirir.

16 Ali yukarıdaki paragrafı şöyle özetlemiştir:
"Plastik şişeler doğada çok uzun süre kalır ve denizlere karışır. Bence plastik şişe üreten bütün fabrikalar kapatılmalıdır."
Ali'nin özetindeki **iki** eksikliği/hatayı yazınız.

17 Yukarıdaki paragrafa en uygun **başlık** aşağıdakilerden hangisidir?

A) Plastiğin Bitmeyen Yolculuğu
B) Denizde Bir Yaz Tatili
C) Şişelerin Renkleri
D) Fabrikada Bir Gün

18 Diyaloğu okuyunuz. Çocukla ilgili hangi çıkarım yapılabilir?

> **Annesi:** Bu ay aldığımız üçüncü kalem kutusu! Daha geçen hafta yenisini almıştık.
> **Umut:** Söz anneciğim, bu sefer sıramın altında unutmayacağım.

19 Aşağıdaki cümlelerde sözü edilen kişilerin **mesleklerini** çıkarınız.
a) Önlüğünü giydi, hastanın kalp atışlarını dinledi ve ilaçlarını yazdı.
b) Sabah erkenden tarlaya gidip traktörünü çalıştırdı, buğdayları biçmeye başladı.
c) Tahtaya soruyu yazdı ve öğrencilerine düşünmeleri için süre verdi.

20 Özetleme adımlarını doğru sıraya koyunuz.
(…) Yazdığım özeti asıl metinle karşılaştırıp eksik bilgi olup olmadığını kontrol ederim.
(…) Metni dikkatle okurum.
(…) Önemli bilgileri ve anahtar kelimeleri belirlerim.
(…) Belirlediğim bilgileri kendi cümlelerimle kısa bir metne dönüştürürüm.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 Parçayı okuyunuz. Kerem'in ilk gün teneffüste bahçeye çıkmamasının en olası nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

> Yeni okulunun ilk gününde Kerem, sınıfın en arka sırasına oturdu. Teneffüs zili çaldığında herkes bahçeye koşarken o, pencereden futbol oynayan çocukları izledi. Bir ara top ayağının dibine kadar geldi; Kerem topu bir süre elinde tuttu, sonra yavaşça geri yuvarladı. Ertesi sabah çantasına, babasının hediye ettiği kramponları da koydu. Öğle arasında sahanın kenarına yaklaşıp "Kaleye geçebilirim." dedi.

A) Futboldan hiç hoşlanmaması
B) Yeni ortamda henüz kimseyi tanımadığı için çekingen davranması
C) Teneffüste ders çalışmak istemesi
D) Öğretmeninin ona izin vermemesi

22 Yukarıdaki parçada Kerem'in ertesi gün çantasına **krampon koyması** onun davranışında nasıl bir değişiklik olduğunu gösterir?

23 Yukarıdaki parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine **ulaşılamaz**?

A) Kerem futbol oynamayı sevmektedir.
B) Kerem yeni okuluna uyum sağlamaya çalışmaktadır.
C) Kerem'in babası onun futbola ilgisini desteklemektedir.
D) Kerem'i oyuna sınıf arkadaşları davet etmiştir.

24 Yukarıdaki parçayı **iki cümleyle** özetleyiniz.

25 Duyuruyu okuyunuz. Duyurudan hareketle aşağıdaki çıkarımlardan hangisi yapılabilir?

> **Okul Kütüphanesi Duyurusu**
> Kütüphanemiz 10 Mart Pazartesi gününden itibaren öğle arasında da açık olacaktır. Ödünç alınan kitaplar en geç 14 gün içinde iade edilmelidir. Yeni gelen bilim dergileri yalnızca kütüphanede okunabilir.

A) 10 Mart'tan önce kütüphane öğle arasında kapalıdır.
B) Bilim dergileri eve götürülebilir.
C) Kitaplar bir ay boyunca iade edilmeden tutulabilir.
D) Kütüphane hafta sonları da açıktır.

26 Ece, yukarıdaki duyuruya göre kütüphaneden **3 Mart** günü bir kitap ödünç almıştır. Ece bu kitabı en geç hangi gün iade etmelidir? Nasıl bulduğunuzu gösteriniz.

27 Paragrafı ve iki öğrencinin yazdığı özetleri okuyunuz. Hangi özet daha uygundur? Diğer özetin eksiklerini açıklayınız.

> Kutup ayıları kalın kürkleri ve derilerinin altındaki yağ tabakası sayesinde dondurucu soğuğa dayanır. Beslenmek için buz kütlelerinin üzerinde fok avlarlar. Ancak iklim değişikliği yüzünden buzlar her yıl daha erken eriyor. Buzların azalması, ayıların av alanlarını daraltıyor ve onları aç bırakıyor.

> **1. özet:** Kutup ayıları kalın kürkleri ve yağ tabakalarıyla soğuğa dayanır, buz üzerinde fok avlar. Buzların erken erimesi av alanlarını daraltarak onları aç bırakıyor.
> **2. özet:** Kutup ayıları çok sevimli hayvanlardır. Kürkleri bembeyazdır ve fok avlamayı çok severler.

28 Yukarıdaki kutup ayıları paragrafından hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Buzlar ne kadar erken erirse kutup ayılarının beslenmesi o kadar zorlaşır.
B) Kutup ayıları yalnızca yaz aylarında avlanır.
C) Fokların sayısı her yıl artmaktadır.
D) Kutup ayıları sıcak iklimlere kolayca uyum sağlar.

29 Tabloda 6/B sınıfı kütüphanesinden aylara göre ödünç alınan kitap sayıları verilmiştir. Aralık ayında sınıfta kitap okuma yarışması yapılmış, ocak ayının ikinci yarısında ise yarıyıl tatili başlamıştır.
a) En çok kitap hangi ay ödünç alınmıştır? Bunun nedeni ne olabilir?
b) Ocak ayındaki azalmanın nedeni ne olabilir?

Ay	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak
Kitap sayısı	12	18	25	9

30 Aşağıdaki durumların hangisinde **çıkarım yapılmamıştır**?

A) Yerdeki ıslak ayak izlerini gören Can, birinin yağmurdan yeni geldiğini düşündü.
B) Mutfaktan gelen kek kokusunu alan Aylin, annesinin kek yaptığını anladı.
C) Takvimde bugünün tarihini okuyan Emir, bugünün 5 Nisan olduğunu söyledi.
D) Kardeşinin ağzındaki çikolata lekesini gören Ece, dolaptaki çikolatayı onun yediğini düşündü.

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**